ROVATVEZETŐ:

Dr. Szalay László *egyetemi docens*

Korszerű alma orsók

Dr. Szalay László

BCE Kertészettudományi Kar, Gyümölcstermő Növények Tanszék, Budapest

Szentpéteri Tamás

Fruttamas Kft., Debrecen

A legújabb almaültetvényekben a klasszikus, alsó vázkaros karcsú orsót egyre inkább fölváltják azok a szuperorsónak, vagy füzérorsónak nevezhető faalakok, amelyeknél már nem az alul széles, fölfelé keskenyedő piramis alak kialakítása a cél, hanem a fák közel henger alakúak. Ezekből a sűrűn egymás mellé ültetett, kisméretű, henger alakú fákból termőkorban egy összefüggő, produktív lombfal alakul ki. A vezető almatermesztő országokban Olaszországtól az Amerikai Egyesült Államokig a részleteket tekintve sokféle megoldással találkozunk az almaültetvényekben, de mindenütt a ***kisméretű orsókból kialakított, sövényszerű művelési rendszereket tartják a legkorszerűbbnek*** (*1-2. kép*).

A sor- és tőtávolságot befolyásoló tényezők

Az ültetvény tervezésekor sok mindent el kell döntenünk. A sor- és tőtávolságot a fajta és az alany növekedési erélyének megfelelően, a termőhelyi adottságok figyelembevételével kell kialakítani. Ma a leggyakrabban alkalmazott alany (még mindig!) az M 9-es, illetve ennek különböző változatai. A nemes fajták növekedési erélyében vannak igazán különbségek. A triploid 'Jonagold' például nagyobb fát nevel, mint a diploid fajták. A termőhely jellemzői közül a talajadottságok és a klíma egyaránt befolyásolják a fák növekedését. Humuszban gazdag, tápanyagdús, középkötött talajon erősebb növekedést fogunk kapni, mint sovány homoktalajon. Hűvös, atlanti klímájú termőhelyeken gyengébb a hajtásnövekedés, mint a meleg nyarú, kontinentális klímájú vidékeken. Mindezeket figyelembe véve ***a sortávolság a korszerű almaültetvényekben 3 és 3,5 méter között, a tőtávolság 60 és 120 cm között változik.***

Választás az ültetési anyagok között

A telepítéshez többféle ültetési anyagot használhatunk. Ültethetünk félkész oltványt, suhángot vagy knipp-fát. A ***félkész oltvány*** az, amit közvetlenül a szemremetszés után termelünk ki, és ültetünk el végleges helyére. Ez a legolcsóbb, és nagy előnye, hogy géppel is tele-

1. kép **Korszerű almaültetvény termőkorban**

2. kép **Termőkorú korszerű almaültetvény virágzáskor**

píthető. Vigyázni kell, hogy a nemes szem ne sérüljön meg a művelet során. Ha félkész oltványt ültetünk, a telepítés utáni évben a faiskolában szokásos műveleteket kell végeznünk, vadalást, hónaljazást, majd a második évtől kezdődhet el a korona kialakítása.

A ***suháng***, vagyis a koronaelágazások nélküli, egyéves oltvány a leggyakrabban használt ültetési anyag. Suhángból az első tavasszal egy erős visszametszéssel indítjuk a fákat. Az első évben a végálló rügyből függőlegesen növő hajtást folyamatosan hozzákötözzük a támrendszerhez, ebből lesz a központi tengely. Az oldalelágazásokat lekötözzük, minél magasabban vannak, annál jobban, a fa fölső részén vízszintes alá leívelve. A további években a központi tengely függőleges továbbnevelése mellett, az oldalelágazásokat továbbra is leíveljük, hogy hamar termőre forduljanak. A harmadik évben fánként 2-3 kg termést hagyhatunk meg, ha az nem megy a hajtásnövekedés rovására. A negyedik évben fánként 10-15 kg termést hagyunk, majd az ötödik évtől várunk az ültetvénytől teljes termést. Suhánggal telepítve tehát 4-5 év az ültetvény termőre fordulása.

Ha gyorsabb termőre fordulást szeretnénk, ültethetünk ***knipp-fák***at. Ezek olyan több évig nevelt oltványok, amelyeket a faiskolában úgy alakítottak ki, hogy a suhángot (esetleg koronás oltványt) erősen visszametszették a talajfelszín fölött 50-60 centiméterrel, vagy az alanyból nevelt suhángba szemezték a nemes fajtát ebben a magasságban. Ezután az oltvány koronarészét egy tenyészidőszak alatt nevelték ki úgy, hogy az sok másodrendű elágazásból álljon. A nehezen elágazó fajtáknál ehhez növekedést serkentő hormonális kezelést is szoktak használni. A faiskolában intenzív víz- és tápanyagellátásban kell részesíteni ezeket az oltványokat, hogy gyors ütemben fejlődjenek. A másodrendű hajtások nagy előnye, a hagyományos koronás oltványok elsőrendű oldalvesszőivel szemben, hogy lapos szögben állnak, ami elősegíti a korai termőre fordulásukat. A knipp-fák másodrendű oldalvesszőinek végén és oldalukon sok termőrügy (vegyes virágrügy) differenciálódik már a faiskolai nevelés során, így ezeket elültetve az ültetvényünkbe, már a telepítés utáni első évben képesek termést hozni. A képződött gyümölcsök közül fánként 1-2 kg-ot akkor hagyunk meg, ha az nem veszélyezteti a megfelelő hajtásnövekedést. Az első évben ugyanis jól be kell gyökeresedni a fának, és az év végére legalább 80-100 cm-es átlagos hajtásnövekedést kell produkálnia, hogy kialakuljon a megfelelő termőfelület. A knipp-fák oldalelágazásait is le kell ívelni, ha azok nem állnak eléggé lapos szögben. Az intenzív almaültetvényekben ez nagy munkát jelent, de ez az egyik kulcsa a korai termőre fordulásnak, és a vegetatív növekedés mérséklésének. A második évben 4-5 kg termést hagyunk a fákon, a harmadik évben már egy jó fél termésre, a negyedik évben pedig teljes termésre számíthatunk, ha mindent jól csináltunk (*3-4. kép*). A knipp-fákkal telepített intenzív almaültetvény tehát 3-4 év alatt fordul termőre, egy évvel korábban, mintha suhángokat ültettünk volna.

3. kép **Knipp-fákkal telepített almaültetvény az ültetés utáni második évben**

4. kép **Knipp-fákkal telepített almaültetvény az ültetés utáni harmadik évben**

Az ideális famagasság

Fontos kérdés, hogy milyen magasra neveljük a fákat. Amikor a klasszikus karcsú orsó divatba jött, az volt az egyik fő cél, hogy olyan kisméretű, ember léptékű fákat alakítsunk ki, amelyeken minden művelet a földről elvégezhető. A fák magasságát 2,5 méterben határozták meg, és ehhez igazítva tervezték a támrendszert is. A gazdaságosság egyik kulcskérdése azonban a terméshozam, és ma a vezető almatermesztő országokban egyre inkább a 100 tonna/ha elérése a cél. Ez pedig nem lehetséges 2,5 méter magas fákkal, mert azoknak ehhez nincs elegendő termőfelületük. Időközben aztán előtérbe került az is, hogy a gazdaságosság másik kulcskérdése a termésbiztonság, amit viszont jégeső és napégés ellen védőhálókkal tudunk megoldani. Ezekhez általában 4 méter magas támrendszert építünk. Ha már ott van ez a támrendszer, a fák megtámasztására is alkalmas, és ***nyugodtan nevelhetjük a fáinkat akár 3,5 méter magasra.*** Gondos kialakítással és fenntartással ezek biztosítani fogják nekünk a kívánt terméshozamot. Elvesztettük persze azt az előnyt, hogy földről lehet metszeni és szüretelni. A magas fákhoz állványok, létrák, emelvények kellenek. Ezek is sokfélék. Ha a beruházási költségbe belefér, érdemes olyan önjáró platformokat beszerezni, amelyeket direkt ezekhez a művelési rendszerekhez fejlesztettek ki.

Fotó: Szentpéteri Tamás

■

Magyar Kukorica Klub www.magyarkukoricaklub.hu

Agrofórum

Megrendelem

❑ a 2014-ben megjelenő számokat folyamatosan lemondásig ..... példányban.
Ára 7980,- Ft
(külföldről 80 euró), amely magában foglalja az áfá-t és postaköltséget.

Megrendelő neve:..... Tel.: +36 ☐☐-☐☐☐☐-☐☐☐

Cím: ☐☐☐☐ ..... helység, ...u. .....hsz.

A számla címzetje:..... Tel.: +36 ☐☐-☐☐☐☐-☐☐☐

Cím: ☐☐☐☐ ..... helység, ...u. .....hsz.

2014. ..... hó .....nap

.....
aláírás, bélyegző

Címünk: Agrofórum Kft. 7101 Szekszárd 1. Pf.: 189.
Terjesztés – Olvasószolgálat: Füzesi Zoltánné – eMail: fuzesine@t-online.hu
Mobil: 30-9577-275, Tel/Fax: 74-414-376, Tel./üzenetrögzítő: 74-511-111